



ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

Η ΓΝΩΣΗ ΚΑΙ ΤΟ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ ΣΤΟΝ ΠΛΑΤΩΝΑ ΚΑΙ ΤΟΝ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ

Ενότητα: 4^η

Ελένη Περδικούρη

Τμήμα Φιλοσοφίας

ΑΝΟΙΚΤΑ ακαδημαϊκά **ΠΠ**
μαθήματα

Η ανωτερότητα των νοητών έναντι των αισθητών στον Φαίδωνα του Πλάτωνα

A. Πρώτη σημαντική διάκριση: μεταξύ αΐσθησης και νόησης.

64 c-65 a: Πώς αποκτούμε φρόνηση; υπάρχει αλήθεια στην αΐσθηση;

65 b-c: Η ψυχή λογίζεται καλύτερα, όταν οι λειτουργίες του σώματος δεν παρεμβαίνουν.

66 a: Εισαγωγή του Δίκαιου, του Ωραίου, του Αγαθού καθ' αυτά, χωρίς περαιτέρω επιχείρημα ή τεκμηρίωση. Η ψυχή τείνει στην αλήθεια όταν νοεί αυτά τα συγκεκριμένα (και άλλα παρόμοια) όντα.

Πορεία από (α) το ότι ο νους έχει πρόσβαση στην αλήθεια όταν δεν εμπλέκεται το σώμα, δηλαδή οι αισθήσεις, (β) στο ότι αντικείμενο του Νου αποτελούν κάποιες συγκεκριμένες οντότητες -οι Ιδέες-, που δεν είναι αισθητές, (γ) στο ότι η αλήθεια αφορά αυτές τις συγκεκριμένες οντότητες. Εδώ ο Πλάτων δεν μπαίνει καν στον κόπο να επιχειρηματολογήσει για το ότι η αλήθεια δεν αφορά αισθητά πράγματα.

Β. Δεύτερη σημαντική διάκριση: μεταξύ της ιδιότητας χ και του ίδιου του χ.

74 a-75 c: Απαιτείται πρότερη γνώση της ίδιας της ισότητας για να κρίνουμε αν κάτι είναι ίσο η όμοιο και το αντίθετο. Ο λόγος γι' αυτό είναι ότι όλα τα όμοια πράγματα είναι και ανόμοια -ως προς άλλα-, δηλαδή όλες οι ιδιότητες είναι σχετικές, όχι απόλυτες. Αυτό οδηγεί τον Πλάτωνα να υποστηρίξει ότι όλα τα αισθητά είναι κατά κάποιον τρόπο «εικόνες» των νοητών. Αυτό εξηγεί τη θέση ότι η νόηση είναι ανώτερη από την αίσθηση.

Γ. Συγγένεια της ψυχής με τις Ιδέες:

76 e-77a. Τα «ὄντως ὄντα» συνιστούν το αντικείμενο του λογισμού της ψυχής, λόγω της ομοιότητάς της με αυτά: διαθέτει την ίδια αμεταβλητότητα, εξ ου και η πρόσβασή της σ' αυτά.

Δ. Θεμελίωση της ανωτερότητας των νοητών επί της αμεταβλητότητάς τους:

78 b-80 b. Η κρίσιμη διάκριση που θεμελιώνει την υπόθεση της ύπαρξης των Ιδεών είναι αυτή μεταξύ 'όντος' και 'γιγνομένου'.

Ε. Το έργο της φιλοσοφίας:

82 e-83 e. Απομάκρυνση της ψυχής από το σώμα για λόγους γνωσιοθεωρητικούς, όχι ηθικούς.

Ζ. Οι Ιδέες ως αίτια:

99 b-100 a. Ανακάλυψη του αιτίου, ειδικού και τελικού. Κριτική της υλικής αιτιότητας, που οδηγεί στην διάκριση μεταξύ αιτίας και συνθήκης δυνατότητας.

Η. Υποθετική μέθοδος:

99-101.

Θ. Διάκριση μεταξύ Ιδεών και ονομάτων:

102-103. Πώς τα πράγματα αντλούν την επωνυμία τους από τις Ιδέες.

Ι. Θεωρία των αντιθέτων:

103 b-c.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Πανεπιστήμιο Πατρών, Ελένη Πεردικούρη, 2015. «Η γνώση και το πραγματικό στον Πλάτωνα και τον Αριστοτέλη». Έκδοση: 1.0. Πάτρα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:

<https://eclass.upatras.gr/courses/PHIL1869/>

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση.

Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».



[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Διατήρηση Σημειωμάτων

- Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:
- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Πατρών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «**Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση**» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.



Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο



ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης



ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ